

NORGES HØYESTERETT

Den 23. juni 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Øie, Matheson og Kallerud i

HR-2015-01328-U, (sak nr. 2015/933), straffesak, anke over dom:

A (advokat Jostein Løken)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke til Høyesterett over lovanvendelsen og straffutmålingen i sak om blant annet vold og trusler mot offentlig tjenestemann.
- (2) A ble ved beslutning 4. juni 2014 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ (post I), tre overtredelser av § 128 (post II a, b og c), § 182 første ledd første straffalternativ (post III), § 257 (post IV), legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd (post V), tre overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum (post VI a, b og c) og politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (post VII).
- (3) Sør-Trøndelag tingrett avsa 20. november 2014 dom med slik domsslutning:

"1. A frifinnes for to overtredelser av straffeloven § 128 jf tiltalebeslutningen postene II a og II b.

2. A, født 12.06.1989, dømmes for overtredelse av straffeloven § 326 nr. 2, straffeloven § 128, straffeloven § 182 første ledd første straffalternativ, straffeloven § 257, legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd, vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum og politiloven § 30 nr 1 jf § 5 sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, straffeloven § 63 annet ledd og straffeloven § 61 til fengsel i 36 - trettiseks - dager med fradrag av 3 - tre - dager utholdt varetekt.

Fullbyrdelsen av 16 - seksten - dager av fengselsstraffen utstår med en prøvetid på 2 - to - år, jf straffeloven §§ 52-54.

3. A frifinnes for å betale sakskostnader. "

- (4) A anket til lagmannsretten over straffutmålingen. Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I (hvor tingretten hadde domfelt etter straffeloven § 326 nr. 2), II a og II b, samt straffutmålingen.
- (5) Frostating lagmannsrett avsa 15. april 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. A dømmes for én overtredelse av straffeloven § 127 og to overtredelser av straffeloven § 128, og de forhold som er rettskraftig avgjort ved Sør-Trøndelag tingretts dom 20. november 2014, jf straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 70 - sytti - dager. Til fradrag i straffen går 3 - tre - dager for utholdt varetekt.**
- 2. Saksomkostninger idømmes ikke. "**
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen. Det er nedlagt slik påstand:
- "1. Anken fremmes.**
- 2. A anses på mildeste måte."**
- (7) Påtalemyndigheten har inngitt merknader og godtatt lagmannsrettens dom.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A i lagmannsretten ble domfelt for to overtredelser av straffeloven § 128, som han ble frifunnet for i tingretten. I lagmannsretten ble han også domfelt for overtredelse av § 127 i samsvar med tiltalens post I, mens han i tingretten for dette forholdet ble domfelt for brudd på straffeloven § 326 nr. 2.
- (9) Anken kan ikke fremmes uten samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første punktum. Anken over de to forholdene han ble frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten, kan imidlertid bare nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke kan føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Utvalget finner det naturlig å behandle de tre postene det er anket over samlet og tar derfor ikke stilling til om A har ankerett også for tiltalens post I.
- (10) Beslutningen om å nekte anken fremmet skal begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.
- (11) Alle de tre tiltalepostene gjelder vold eller trusler rettet mot den domfeltes saksbehandler i X. Lagmannsretten uttaler innledningsvis:
- "Fornærmede B har arbeidet i Aetat/X siden 2002. Han var i 2013 avdelingsleder ved X Østbyen i Trondheim, og overtok i mars/april 2013 ansvaret som saksbehandler og kontaktperson for A. Lagmannsretten legger til grunn, som forklart av B, at to av saksbehandlerne ved hans avdeling hadde fått et konfliktfylt og vanskelig forhold til A og ønsket å slippe å ha kontakt med ham."**
- (12) Om tiltalens post I om overtredelse av straffeloven § 127 uttaler lagmannsretten:

"Den 13. mai 2013 møtte A opp i lokalene til X Østbyen i Trondheim. Han hadde på forhånd hatt kontakt med fornærmede, som møtte tiltalte i mottakelsen i 1. etg. Ved denne anledningen gjaldt kontakten spørsmålet om hjelp til bopel i Trondheim, og fornærmede meddelte A at han ikke fikk den bistand han ønsket. Dette gjorde at tiltalte ble sint. B ville da avslutte samtalen og ba A om å forlate lokalene. Lagmannsretten legger til grunn at tiltalte da slo til B i ansiktet med en avis eller noen papirer han holdt i hånden. Han sparket også til B og traff ham med siden av skoen i hofta og/eller baken. Tiltalte forlot deretter lokalene.

...

Lagmannsretten finner det også bevist at tiltalte slo til B for å få han til å foreta en tjenestehandling. Ved denne vurderingen legger lagmannsretten til grunn at A slo og sparket som en reaksjon på at han ikke fikk den bistand/ytelse han ønsket. Tiltalte var i en livssituasjon hvor han var avhengig av – og forlangte – løpende ytelser fra X. B var hans saksbehandler og avdelingsleder med fullmakt og kompetanse til å innvilge fornærmede løpende ytelser, herunder ytelser knyttet til bopel og livsopphold. Slaget/sparket må derfor anses som et forsøk fra A på å bli tilkjent slike ytelser, og ikke ene og alene som uttrykk for et øyeblikks frustrasjon og sinne. ... Også vold med sikte på å få en tjenestemann til å treffe en mer fordelaktig avgjørelse innenfor et skjønsmessig regelverk, må anses å ligge innenfor bestemmelsens anvendelsesområde, jf Rt-1993-927."

- (13) Forsvareren har anført at tjenestehandlingen var avsluttet da hendelsen skjedde. Vilkaaret "søger at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage ... en Tjenestehandling" i straffeloven § 127 er dermed etter hans syn ikke oppfylt.
- (14) Det går ikke klart frem hvorvidt lagmannsretten mente at A forsøkte å påvirke tildeling av ytelser der og da eller ved neste anledning han kom til å oppsøke B og X. Lagmannsretten fremhever imidlertid at:
- "... A ble oppfattet som en krevende bruker, som hadde stort fokus på å få penger/ytelser fra X, og at han var pågående og intens i sin kontakt med X. Saksbehandlerne opplevde å bli satt under sterkt press og måtte til stadighet ta diskusjoner med tiltalte omkring utbetalinger og krav om forskudd. Tiltalte var helt avhengig av ytelser fra X, herunder også midler til livsopphold. Det var derfor en løpende kontakt mellom tiltalte og X."**
- (15) På denne bakgrunnen er det etter utvalgets syn ikke feil rettsanvendelse selv om lagmannsretten skulle ha siktet til neste anledning A ville oppsøke X. Loven stiller ikke krav om at det må være tale om en tjenestehandling som blir utført der og da.
- (16) Post II a og b om overtredelse av § 128 gjaldt to trusler mot B formidlet via henholdsvis en ansatt ved X Ulleren i Oslo og en vektor. Forsvareren har også for disse postene anført at vilkaaret "søger at formaa en offentlig Tjenestemand til uretmæssig at foretage ... en Tjenestehandling" ikke er oppfylt. Anførselene knytter seg i en viss utstrekning til lagmannsrettens bevisvurdering, som utvalget ikke kan prøve. For øvrig anføres det at vilkaaret ikke er oppfylt fordi det ikke var tale om noen tjenestehandling som skulle foretas der og da. På dette punktet må imidlertid § 128 forstås på samme måte som § 127. Utvalget finner derfor at lagmannsretten heller ikke i relasjon til § 128 har bygget på feil rettsanvendelse.
- (17) Anken gjelder også straffutmålingen. Forsvareren har anført at samfunnsstraff bør idømmes og har særlig vist til at handlingene ble begått da den domfelte var i en særlig vanskelig livssituasjon, og til at han har hatt en ekstraordinært belastet bakgrunn fordi han kom til Norge som flyktning da han var 15 år.
- (18) Om straffutmålingen uttaler lagmannsretten blant annet:

"Det skal utmåles en straff for de forhold som tiltalte er domfelt for ved lagmannsrettens dom, dvs tiltalens post I, II a) og II b), samt de forhold tiltalte er funnet skyldig i ved Sør-Trøndelag tingretts dom 18. november 2014, som omfatter overtredelser av:

- straffeloven § 128,
- straffeloven § 182 første ledd første straffalternativ,
- straffeloven § 257,
- legemiddeloven § 31 annet ledd, jf § 24 første ledd,
- vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf § 24 første ledd første punktum,
- politiloven § 30, jf § 5.

Overtredelsene av straffeloven § 127 og § 128 er de alvorligste forholdene tiltalte domfelles for. Det dreier seg om ett tilfelle av vold og til sammen tre tilfeller av trusler mot offentlige tjenestemenn. Sterke allmennpreventive grunner gjør seg gjeldende, og den klare hovedregel er ubetinget fengsel ved overtredelse av begge straffebud, jf Rt-1991-952 og Rt-1991-17. Av nyere rettspraksis vises til Rt-2014-594, Rt-2014-1080 og LF-2013-105992-2. Av samme grunn er det lite rom for samfunnsstraff. Lagmannsretten finner ikke grunnlag for å idømme samfunnsstraff da hensynet til straffens formål taler mot en slik reaksjon, jf straffeloven § 28 a første ledd bokstav b), og det foreligger etter lagmannsrettens syn ikke slike spesielle forhold som med tilstrekkelig tyngde taler for en slik straffereaksjon, jf Rt-2005-728."

- (19) Utvalget er enig i at det klare utgangspunkt i et tilfelle som dette er ubetinget fengselsstraff og kan ikke se at de personlige forhold som forsvareren har vist til, kan begrunne unntak fra dette utgangspunktet.
- (20) Utvalget finner det etter dette klart at anken ikke kan føre frem, og anken tillates derfor ikke fremmet.
- (21) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken tillates ikke fremmet.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: